

Valg mellem statsgaranti og selvbudgettering, budget 2026

NOTAT25. september
2025**Sagsbehandler**
ni931

Indledning

Kommunerne har ved den årlige budgetlægning valgfrihed mellem et statsgaranteret udskrivningsgrundlag eller et selvbudgetteret udskrivningsgrundlaget, med dertilhørende skøn for befolkningsfremskrivning samt tilskud- og udligningsbeløb, som grundlag for kommunens indtægtsside.

Såfremt Frederikssund Kommune vælger den tilbudte statsgaranti, vil indtægtssiden være endelig, og der vil ikke blive foretaget en efterregulering. Vælger kommunen derimod at selvbudgettere, vil indtægtssiden blive efterreguleret, når den endelige befolkningsudvikling og udskrivningsgrundlag i kommunen kendes, og en efterregulering vil blive afregnet 3 år efter budgetåret, dvs. i 2029. Som noget nyt vil efterreguleringen kun blive reguleret i forhold til kommunens egen udvikling holdt op statsgarantiens ikke-opdaterede landstal.

Nye regler for kommunal selvbudgettering

Med virkning fra budgetåret 2026 har regeringen og KL ændret rammerne for valg af selvbudgettering. Dette skyldes, at man har ønsket at minimere risiciene for tab ved valg af statsgarantien, og at gevinsten ved at vælge selvbudgettering alene skulle være på grund af lokale forhold og ikke ud fra et højere vækst i skattegrundlaget på landsplan. Det sidste hensyn er især i forhold til vækstkommuner med et stigende indbyggertal, som man gerne ville give muligheden for at selvbudgettere eftersom de også vil opleve et stigende ressourcepres, som statsgarantien ikke i tilstrækkelig grad tager hensyn til.

I den nye ordning opgøres efterreguleringen af den kommunale udligning for selvbudgetterende kommuner på baggrund af landstallene i statsgarantigrundlaget fastsat i juli 2025. Derved beregnes den efterregulerede udligning ud fra det samme landsgrundlag, som for kommunerne, der valgte statsgarantien. Det betyder, at det alene er oplysningerne i den enkelte selvbudgetterende kommune, som holdes op imod statsgarantigrundlaget, når efterreguleringen beregnes.

Endeligt indføres der er et samlet loft på 1,5 mia. kr. på den gevinst, som de selvbudgetterende kommuner tilsammen kan opnå, og som modregnes i kommunernes bloktilskud jf. balanceprincippet. Den nye ordning giver således mindre usikkerhed og udsving end tidligere, og det har langt mindre betydning, hvad de andre kommuner gør i den nye ordning.

De to faktorer, der har størst indflydelse på efterreguleringen, er således Frederikssund Kommunes egen udviklingen i indbyggertal pr. 1. januar 2026 samt udviklingen i kommunens beskatningsgrundlag.

Statsgarantien holdt op i mod selvbudgettering

I forhold til Frederikssund Kommunes egen befolkningsprognose fra marts 2025 samt den nyeste slutning fra 2024, hvor 99 pct. af borgerne er lignet (medregnet), kan den

potentielle gevinst ved selvbudgettering i 2029 opgøres til ca. 7,2 mio. kr.

Tabel 1. Valget mellem statsgaranti vs. selvbudgettering, 2026

(i 1.000 kr.)	Statsgaranti	Selvbudgettering	Forskel
Indkomstskatteprovenu	2.828.993	2.836.917	7.924
Foreløbig tilskud og udligning	653.579	657.825	4.246
Nettoprovenu	3.482.572	3.494.742	12.171
Skøn over efterregulering af kommunal udligning			
Samlet efterregulering 2026 i 2029	0	-4.991	-4.991
I alt inkl. efterreguleringer	3.482.572	3.489.751	7.180
Beregningsparametre 2026			
Folketal pr. 1. januar 2026	47.367	47.540	173
Udskrivningsgrundlag i 1.000 kr.	11.007.755	11.038.589	30.834

Kilde: KL's tilskuds- og udligningsmodel, tabel 8E.

Administrationen vurderer dog, at det er usikkert, hvorvidt kommunen når befolkningsprognosens indbyggertal pr. 1. januar 2026, som er den vigtigste forudsætning for at opnå gevinsten. På den baggrund vurderes den potentielle gevinst ved selvbudgettering, at være lavere end 7,2 mio. kr., hvilket uddybes nærmere i afsnittet "afrunding". Dertil er vækstsønnen i udskrivningsgrundlaget også usikkert og risikere at blive lavere end forventet.

Kommunens befolkningsprognose og vækstsønnen udspecificeres nærmere i de næste to afsnit.

Befolkningsprognoser

I forhold til befolkningstilvæksten er statsgarantien for 2026 baseret på Danmark Statistiks samlede befolkningsfremskrivning for hele landet. Indtægtssønnen ved selvbudgettering i ovenstående tabel 1 er baseret på Frederikssunds egen befolkningsprognose fra marts 2025.

Tabel 2. Indbyggertal og befolkningsprognoser, 2024-2029

Indbyggertal pr. 1. jan.	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Danmarks Statistik (Statsgaranti)	46.295	46.572	47.367	47.231	47.452	47.664
Frs. Befolkningsprognose (Selvbudgettering)	46.514	46.738	47.540	47.766	48.138	48.564
Faktisk befolkning	46.358	47.052	47.460			
Diff.: Faktisk befolkning vs. Frs. Befolkningsprogn.	-156	314	-80			

Kilde: www.statistikbanken.dk samt Frederikssund Befolkningsprognose 2025

Note: Den "faktisk befolkning" i 2026 (tallet er i kursiv) er administrations bedste bud ud fra indbyggertallet pr. 1. september 2025. Buddet er korrigeret for, at kommunen plejer at opnå det højeste indbyggertal sidst i sommerhalvåret, hvorefter det stagnerer eller falder en smule.

I forhold til Frederikssunds eget indbyggertal er der pr. 1. september 2025 47.459 borgere. Set over de sidste fire år har væksten i indbyggertallet mellem 3. og 4. kvartal vist en gennemsnitligt stagneret vækst, hvorfor det virker mindre sandsynligt, at kommunen vil opnå prognosens indbyggertal pr. 1. januar 2026. På baggrund af kommunens nuværende indbyggertal er det administrationens vurdering, at kommunen vil lande omkring 80 borgere under prognosens bud. Det er kommunes faktiske indbyggertal 1. januar 2026, der er udslagsgivende for kommunens efterregulering af statstilskuddet, der opgøres på baggrund af de kommunale indbyggertal, og derved provenuets størrelse ved selvbudgettering på 7,2 mio. kr., som anvist i tabel 1.

Vækstskøn i udskrivningsgrundlaget

Den tilbudte statsgaranti er baseret på forventningerne i Økonomisk Redegørelse (ØR) fra maj 2025, og denne er senest opdateret pr. august 2025. Sammenligner man de nye skøn i ØR 2025 pr. august, med Økonomaftalen 2025, der er baseret på ØR-maj, har regeringen nedjusteret skønnet for det kommunale skattegrundlag for indkomstskat med ca. 12,1 mia. kr. i 2026, svarende til et fald på ca. -0,9 pct.

Nedenstående tabel 3 viser vækstskønnene i Frederikssund sammenholdt med hele landets vækstgrundlag i udskrivningsgrundlag ved fastsættelse af statsgarantien i maj 2025.

Tabel 3. Skøn over kommunens og landets udskrivningsgrundlag 2023-2029, ØR-maj 2025, slutligning 2023

ØR maj 2025	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Vækst samlet USG (pct.)	5,5	7,1	4,5	3,7	4,2	4,8	4,9
Skønnet vækst på landsplan (pct.)	4,9	6,5	4,0	3,5	3,9	4,3	4,3
Difference, Frs. vs. landet	0,6	0,6	0,5	0,2	0,3	0,5	0,4

Kilde: KL's tilskudsmodel, juli 2025

Tabel 4 viser de opdaterede vækstskøn for udskrivningsgrundlaget efter regeringens økonomiske redegørelse for landet i august 2025.

Tabel 4. Skøn over kommunens og landets udskrivningsgrundlag 2023-2029, ØR-august 2025, slutligning 2024

ØR august 2025	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Vækst samlet USG (pct.)	5,5	6,4	4,8	3,0	4,3	4,5	4,6
Skønnet vækst på landsplan (pct.)	4,9	6,1	4,1	2,8	3,9	4,1	4,0
Difference, Frs. vs. landet	0,6	0,3	0,7	0,2	0,4	0,4	0,6

Kilde: KL's tilskudsmodel, september 2025

Som det ses i tabel 3 og 4 er vækstskønnene i både Frederikssund og Landet blevet nedjusteret. Ved fremskrivning af udskrivningsgrundlaget, tages der udgangspunkt i de seneste slutligninger hos SKAT, som for maj-redegørelsen var slutligning 2023, men for august redegørelsen er det slutligning 2024. Ud fra de nyeste ligninger tillægges de enkelte års vækstskøn, hvilket betyder at vækstskønnene i 2024, 2025 og 2026 tilsammen er afgørende for, hvad 2026's udskrivningsgrundlag forventes at blive. I Frederikssund er det treårige vækstskøn i mellem de to redegørelser faldet fra 15,3 pct. til 14,2 pct., dvs. et samlet vækstfald i udskrivningsgrundlaget for 2026 på 1,1 pct.

Afrunding

Den tilbudte statsgaranti baseret på ØR-maj 2025 og Danmark Statistiks befolkningsprognose er 7,2 mio. kr. lavere, end hvad Frederikssund Kommunes eget skøn for selvbudgettering viser, når der tages udgangspunkt i kommunens befolkningsprognoses fremskrivning fra marts 2025 samt den økonomisk redegørelse fra august 2025.

I nedenstående tabel 5 skitseres forskellige scenarier ud fra de to parametre: en ændret befolkningstilvækst (Befolkningsprognose, BP) samt regulering af den kommunale udligning i forbindelse med ændret udskrivningsgrundlag (USG):

Tabel 5. Gevinst ved selvbudgettering ved alternative skøn for kommunen (+ = gevinst)

Udskrivningsgrundlag/ Indbyggertal (i 1.000 kr.)	USG1 +1% vækst	USG2 +0,5% vækst	ØR august 2025	USG3 -0,5% vækst	USG4 -1% vækst

BP1, +200 borgere	<i>36.056</i>	<i>26.777</i>	17.499	<i>8.218</i>	<i>-1.060</i>
BP2, +100 borgere	<i>25.424</i>	<i>18.881</i>	12.339	<i>5.795</i>	<i>-748</i>
Frs. Befolkningsprog.	14.794	10.987	7.180	3.372	-435
BP3, -100 borgere	<i>4.162</i>	<i>3.091</i>	2.020	<i>949</i>	<i>-122</i>
BP4, -200 borgere	<i>-6.470</i>	<i>-4.805</i>	-3.140	<i>-1.475</i>	<i>-190</i>

Kilde: KL's tilskudsmodel, september 2025 samt egne beregninger.

*Note: De kursive felter er administrationens egne udregninger baseret på de procentvise forskelle i de celler med **fed** skrift.*

Det er især kommunens indbyggertal, der er afgørende for, om det er fordelagtigt at vælge selvbudgettering fremfor statsgarantien. Eftersom Frederikssunds indbyggere tjener mere end landsgennemsnittet, vil et større udskrivningsgrundlag pr. borgere blive udlignet med 75 pct. ved valg af selvbudgettering i efterreguleringen. Hvis indbyggertallet derimod stiger, vil kommunen blive kompenseret 1:1 i efterreguleringen af den kommunale bloktilskud, der fordeles via kommunernes indbyggertal.

Med udgangspunkt i administrationens seneste skøn for indbyggertallet på ca. 47.460 borgere pr. 1. januar 2026, hvilket er næsten 100 borgere under befolkningsprognoses skøn fra marts 2025, falder gevinsten ved valg af selvbudgettering til lidt over 2 mio. kr.

Hvis kommunens faktiske befolkningstilvækst bliver endnu lavere og i stedet ender ca. 150 borgere under befolkningsprognoses bud, som det skete i 2024 (se tabel 2), vil der være en betydelig risiko for at kommunen får en negativ efterregulering i 2029.

Det er således administrationens anbefaling, at byrådet vælger statsgarantien, eftersom det potentielle provenu ved valg af selvbudgettering er relativt lille set i forhold til risikoen for tab.

Vælger Byrådet ved 2. behandling den tilbudte statsgaranti vil indtægtssiden i 2026 forblive uændret i forhold til det skøn, som er indeholdt i den indgåede budgetaftale for 2026.